

ویژه مدیران و کارکنان بهداشت و درمان

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی

معاونت بهداشت

دستور العمل مراقبت بیماری‌های واگیر

ویژه مراسم اربعین ۱۴۰۲

مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر

اداره مراقبت - مرداد ۱۴۰۲

مجموعه دستور العمل های اداره مراقبت - دستور العمل مراقبت بیماری های واگیر ویژه اربعین

کد

ICDC

<https://icdc.behdasht.gov.ir>

وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی - معاونت بهداشت

مرکز مدیریت بیماریهای واگیر - اداره مراقبت

وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی

معاونت بهداشت

دستورالعمل مراقبت بیماریهای واگیر

ویژه مراسم اربعین حسینی ۱۴۰۲

مرکز مدیریت بیماریهای واگیر

اداره مراقبت

تهیه کنندگان:

دکتر محمد نصر دادرس - رئیس اداره مراقبت

دکتر پیمان پرچی - کارشناس مسئول مراقبت بهداشتی مرزی

رکسانا شجیعی - کارشناس اداره مراقبت

به منظور مراقبت بیماریهای واگیر و همچنین در راستای اهداف مراقبت بهداشتی بین المللی و وضعیت موجود بروز پاندمی کرونا و لغو اعلام وضعیت اضطراری در خصوص کووید ۱۹ و آبله میمونی در سطح جهان و با در نظر گرفتن بیماریهای واگیر شایع و بومی در منطقه و در کشورهای همسایه (شامل سل، مالاریا، تیفوئید مقاوم به درمان، اسهال حاد آبکی و خونی از جمله وبا، تب کریمه کنگو، تب دانگ و چیکن گونیا) دستورالعمل مراقبت بیماریهای واگیر در طی مراسم اربعین سال جاری (۱۴۰۲) با عنایت به حضور زائرین ایرانی و زائرین اتباع خارجی متردد از ایران و همچنین حضور زائرین از سایر کشورهای جهان در کشور عراق جهت مدیریت بیماری های واگیر با رویکرد مبتنی برخطر RISK Based Approach به شرح ذیل اعلام می گردد:

۱. اولویت اصلی مراقبت بیماری های واگیر اجرای نظام مراقبت سندرمیک بیماری های واگیر با توجه به حجم بالای تردد در شرایط تجمعات انبوه با تاکید بر سندرم های شایع و مهم در منطقه می باشد که عبارتند از سندرم های : اسهال، شبه انفلوانزا و تب و بثورات

۲. توصیه می شود کلیه زائرین خارجی که از خاک جمهوری اسلامی ایران عبور می نمایند در هنگام ورود به ایران باید مدارک مبنی بر سابقه حداقل دو نوبت واکسیناسیون علیه کرونا که از نوبت دوم آنها حداقل ۱۴ روز گذشته باشند به پایگاه های مراقبت بهداشتی مرزی ارائه نمایند. در صورتی که از نوبت دوم واکسیناسیون کرونا ۶ ماه گذشته باشد تزریق یک نوبت یادآور واکسن کرونا توصیه می شود.

تبصره ۱- توصیه می شود زائرین محترم در صورت نداشتن مدارک معتبر مبنی بر سابقه واکسیناسیون کرونا ، نتیجه تست PCR منفی از نظر کرونا دارای اعتبار تا ۷۲ ساعت قبل از ورود به ایران ارائه نمایند.

تبصره ۲- در صورت وجود علائم تب و سرفه و شک به بیماری های تنفسی واگیر در بدو ورود ، آزمایش PCR با هزینه شخصی بعمل خواهد آمد و در طی حاضر شدن جواب آزمایش در ایزوله تعیین شده در مرز قرار خواهند گرفت. در صورت منفی بودن تست کرونا به فرد اجازه ورود داده خواهد شد در غیر اینصورت اجازه ورود نخواهند داشت.

۳. کلیه زائرین اتباع خارجی ورودی از کشورهای همسایه (افغانستان و پاکستان) در هنگام ورود به کشور تحت واکسیناسیون علیه فلج اطفال و سرخک قرار خواهند گرفت.

تبصره ۱- گروه سنی مشمول واکسیناسیون فلج اطفال تمام گروههای سنی و واکسیناسیون سرخک در گروه سنی ۹ ماه تا ۳۰ سال می باشد. در صورتی که مدرک معتبر مبنی بر انجام واکسیناسیون در کشور مبدا ارائه گردد، نیازی به واکسیناسیون تکمیلی در ایران نخواهد بود.

تبصره ۲- جهت کلیه افراد واکسینه شده کارت یا گواهی موقت واکسیناسیون طبق هماهنگی با اداره بیماریهای قابل پیشگیری با واکسن (واکسیناسیون) مرکز مدیریت بیماری های واگیر صادر خواهد گردید که در هنگام بازگشت از عراق و همچنین خروج از کشور ایران مجددا مورد کنترل قرار خواهد گرفت و

در صورت به همراه نداشتن کارت مذکور، مجدداً واکسینه خواهند گردید (لذا توصیه خواهد شد در حفظ و نگهداری کارت مذکور اهتمام لازم انجام گیرد).

۴. در بدو ورود به کشور، کلیه مترددین ورودی تحت مراقبت سندر میک و آموزش های بهداشتی مرتبط قرار خواهند گرفت.

تبصره ۱- در صورت مشکوک بودن به بیماری واگیر افراد ورودی به کشور، توسط پرسنل پایگاه مراقبت بهداشتی مرزی، پس از بررسی و معاینات لازم و در صورت نیاز تحت نمونه برداری آزمایشگاهی قرار خواهند گرفت و در طی این مدت افراد در ایزوله تعیین شده در مرز مستقر خواهند شد.

تبصره ۲- در صورت مثبت بودن بررسی ها و نتایج آزمایشات بعمل آمده از نظر بیماریهای واگیر در افراد ورودی، تمهیداتی جهت جلوگیری از ورود این افراد به کشور جلوگیری یا محدودیت های بهداشتی اعمال خواهد شد

۵. کلیه افراد خروجی از کشور تحت آموزش های لازم بهداشتی در راستای عدم ابتلا به بیماریهای واگیر از طریق چهره به چهره و سایر روشهای آموزشی قرار خواهند گرفت.

۶. لازم است در کلیه کاروانها یا گروه های جمعیتی زائرین ورودی به کشور علاوه بر مدیر کاروان / گروه، فردی تحت عنوان رابط بهداشتی تعیین شده و در هنگام ورود به کشور مدیر و رابط بهداشتی به پایگاه مراقبت بهداشتی مرزی معرفی گردند.

تبصره-افراد معرفی شده (مدیر / رابط بهداشتی) در محل پایگاه مراقبت بهداشتی مرزی تحت آموزش های بهداشتی لازم (از جمله نحوه شناسایی و بروز علائم مشکوک به بیماری واگیر، نحوه گزارش دهی و اطلاع رسانی، پیام های بهداشتی) قرار خواهند گرفت.

۷. کلیه مراحل فوق از جمله مراقبت سندرمیک در بین زائرین ورودی به کشور (پس از اتمام مراسم اربعین و ورود مجدد زائرین از عراق به ایران) و در طول مسیر تردد در کشور به مرحله اجرا در خواهد آمد.

۸. علائم و نشانه های بیماریهای واگیر عمده که در مراسم اربعین حسینی باید مورد توجه قرار گرفته و بلافاصله به مسئولین بهداشتی (پایگاه مراقبت بهداشتی مرزی، مرکز بهداشت / دانشگاه های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی در طول مسیر تردد زائرین در ایران) گزارش گردد شامل موارد ذیل می باشد:

- تب و راش جلدی
- تب و خونریزی
- تب و سرفه
- تب و تنگی نفس
- تهوع و استفراغ، شکم درد یا دل پیچه
- اسهال حاد خونی یا غیر خونی
- زردی حاد
- بدحالی شدید

• مرگ ناگهانی و غیر منتظره

۹. در صورت مشکوک بودن / تایید وجود بیماری در زائر ورودی، کلیه افراد در معرض تماس نیز مورد بررسی دقیق و در صورت نیاز نمونه گیری های لازم قرار خواهند گرفت و در طی این مدت و تا زمان حاضر شدن جواب آزمایشات در صورت امکان در شرایط ایزولاسیون و یا قرنطینه -ترجیحا- کامل و یا نسبی قرار می گیرند و تردد آنها در طی این مدت ترجیحا ممنوع و یا محدود است.

۱۰- در صورتی که زائرین با خودرو شخصی یا اتوبوس از کشور خود وارد ایران می گردند، لازم است در هنگام ورود به کشور، وسایل نقلیه آنها تحت عملیات گندزدایی بر اساس پروتکل های بهداشتی و با نظارت بهداشتی پایگاه مراقبت بهداشتی مرزی قرار گیرد.

۱۱- لازم است توصیه گردد حتی الامکان داده های مراقبت بهداشتی مرزی در سامانه های الکترونیک مربوطه ثبت گردد.

۱۲- ضروری می باشد در انتهای مراسم اربعین و عملیات مراقبتی، گزارش کامل فعالیت ها و اقدامات بر اساس پروتکل های ابلاغی قبلی در زمینه ارائه گزارش، به مرکز مدیریت بیماریهای واگیر منعکس گردد.

۱۳- لیست بیماریهای مشمول مراقبت بهداشتی در جمهوری اسلامی ایران و تعاریف مربوطه و همچنین نمونه کارت بهداشتی همراه زائر جهت اطلاع در زیر ارائه می گردد:

لیست بیماری‌ها و سندرم‌های واگیر تحت مراقبت در جمهوری اسلامی ایران

SURVEILLANCE OF COMMUNICABLE DISEASES AND SYNDROMES IN I.R.A.N

در صورت مشاهده هر یک از بیماری‌های واگیر و یا سندرم‌های تحت مراقبت، به واحد بهداشتی تعیین شده

(مرکز بهداشت شهرستان / کارشناس کنترل عفونت بیمارستان) گزارش گردد.

مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر
اداره مراقبت

الف- لیست بیماری‌های عمده تحت مراقبت ROUTINE SURVEILLANCE

گزارش هفتگی (معمول):
سایز کتاج سل/بجز سل ریوی - اتواج حبابی‌های ویروسی
- تیفوئید - بروسلوز - لیشماتیوز جلدی (سالمک) و لیشماتیوز
احشایی (کالازار) - شیکلوزیس - سفلیس - سوزاک
- HIV/AIDS - کیست هیداتیک - توکسوپلاسموزیس -
قاسمیوزیس - لیپتوسپیروزیس - بدیکلوزیس و فال

گزارش فوری (در کمتر از ۲۴ ساعت):
فلج شل حاد - تب و بثورات حاد جلدی مالکولیوپایور - سل ریوی
- سیاه سرفه - دیفتیری - کزاز - سندرم سرخچه مالرزادی -
مننژیت - مالاریا - اسهال خونی - تب دانگی - تب راجعه - تب
زرد - جذام - سیاه زخم جلدی - کزاز بافتین - شپستوز و میازیس
بستری در بیمارستان بدنمال واکسیناسیون

گزارش آتی و بلافاصله (کمتر از ۶ ساعت):
هاری - انفالوآنزای پرندگان - تولارمی - طاعون - وبا -
سیاه زخم تنفسی - بوتولیسم - زیکا - چیکونگیلیا -
ایبولا - تب های خونریزی دهنده - کرونا - تیفوئید
مقاوم به درمان - هرگونه گزارش ناگهانی موارد بیمار
(ظیفان یا ایسفا)

ب- لیست سندرم‌های واگیر تحت مراقبت (مشمول گزارش فوری) SYNDROMIC SURVEILLANCE

۳- سندرم تب و راش (بثورات) حاد جلدی:
FEVER AND ACUTE RASH SYNDROME
تعریف: تب بیش از ۳۸ درجه دهانی به همراه حداقل یکی از علائم زیر به صورت منتشر:
۱. تکه های کوچک و همسطح غیر همرنگ با پوست (ماکول) معمولاً به صورت منتشر
۲. دانه های کوچک و برجسته غیر همرنگ با پوست (پاپول) معمولاً به صورت منتشر
الف: تب و راش حاد مالکولیوپایور مهم ترین تشخیص های افتراقی: سرخک - سرخچه - مننگوکوکوسمی
- منوکلنژیو عفونی - CCHF - چیکونگیلیا - تب دانگی - سفلیس - تیفوئید - راش دارویی - گرش
حشرات
تعریف: تب بالاتر از ۳۸ درجه دهانی به همراه حداقل یکی از علائم زیر:
۱. دانه یا دانه های کوچک برجسته و آبدار در پوست (پوسته/پوستک)
۲. کرسنگی های بزرگ پوستی حاوی مایع غیر چرکی (کول) یا مایع چرکی (پوستول)
۳. بثورات لکه ای پوست از تنه‌های بدون سرخه یا پریدگی
۴. حال عمومی بد
ب- تب و راش حاد غیر مالکولیوپایور: مهم ترین تشخیص های افتراقی: آبله - آبله مرغان - سیاه
زخم - تولارمی - لیشماتیوز جلدی (سالمک) - فال

۴- سندرم تب و خونریزی (مدون تروما):
FEVER WITH HEMORRHAGIC MANIFESTATION SYNDROME
تعریف: تب بیش از ۳۸ درجه دهانی به همراه حداقل دو علامت از
علائم زیر (خونریزی ناشی از تروما نباشد):
۱. خونریزی پوست به صورت کبودی (اکیموز)
۲. خونریزی نقطه نقطه (پتشی) در پوست
۳. خونریزی دستگاه تنفس فوقانی (خونریزی از تکه یا بینی)
۴. خونریزی دستگاه تنفس تحتانی (خلط خونی)
۵. خونریزی دستگاه گوارش (استفراغ و مدفوع خونی، مدفوع سیاه)
۶. خونریزی دستگاه ادراری (ادرار خونی)
۷. خونریزی دستگاه تناسلی (خونریزی غیرطبیعی زنانه)
مهم ترین تشخیص های افتراقی:
CCHF (تب خونریزی دهنده کریمه کنگو) - مننگوکوکوسمی - تیفوئید
- تب دانگی - تب زرد - ایبولا - چیکونگیلیا - سرخک - مالاریای
شدید - لیپتوسپیروزیس - سفلیس سمی

۱- سندرم فلج شل حاد:
ACUTE FLACCID PARALYSIS SYNDROME
تعریف: فلج شل ناگهانی
بدنی عدم حرکت پا و یا دست
بدون سابقه تروما (ضربه) واضح
عصبانی در سن زیر ۱۵ سال و
یا در هر سنی به شرط مشکوک
شدن بزرگ به فلج اطفال
مهم ترین تشخیص افتراقی:
فلج اطفال - گپن باره - مننژیت
- آنسفالیت - میلبیت عرضی -
آرتریت - میوزیت - سپتیووت
- اتواج سمومیت - گرش
سپتیوات و عسرات سمی -
عسواتش واکسیناسیون

۷- سندرم مسمومیت غذایی:
FOOD INTOXICATION SYNDROME
تعریف: بروز علائم زیر شامل بند ۱ یا ۲:
۱. تهوع و استفراغ بعد از مصرف مواد غذایی یا آشامیدنی
۲. شکم درد (دل پیچه) بعد از مصرف مواد غذایی یا آشامیدنی
مهم ترین تشخیص های افتراقی: مسمومیت با عوامل شیمیایی -
مسمومیت با عوامل باکتریایی، ویروسی، قارچی، انگلی - مسمومیت
با فلزات سنگین - مسمومیت با سموم - تب مالت - مسمومیت با انگل

۵- سندرم علونت شدید حاد تنفسی
SEVERE ACUTE RESPIRATORY INFECTION SYNDROME (SARI)
تعریف: بروز تب و سرفه در طول یک هفته اخیر همراه حداقل یکی
از علائم زیر:
۱. در سینه تنفسی (آبی) به تنفس تند و فر فر رنگی عفلات بین تنه ای در
سین تنفسی، تنفس سدادار، خلط خونی
۲. در سینه قلبی عروقی (درد قفسه سینه) آفت شدید فشار خون، اختلال ریتم
۳. در سینه عصبی (کاهش سطح هوشیاری، تشنج)
مهم ترین تشخیص های افتراقی: آنفلوآنزا - کرونا - سل - سیاه سرفه - دیتری -
سرخک - سیاه زخم - تولارمی - طاعون

۶- سندرم شبه آنفلوآنزا (ILI)
INFLUENZA-LIKE ILLNESSES SYNDROME
تعریف: تب به همراه سرفه ای که
در طی یک هفته اخیر رخ داده
باشد.
مهم ترین تشخیص های افتراقی:
آنفلوآنزا - پارآنفلوآنزا - سیاه
سرفه - کرونا - سارس

۱۱- سندرم تب و علائم نورولوژیک (علائم عصبی)
FEVER AND NEUROLOGICAL SYMPTOMS SYNDROME
تعریف: بروز تب ناگهانی بالای ۳۸ درجه دهانی به
همراه حداقل یکی از علائم زیر:
علائم اصلی: سفتی گردن (سختی حرکات گردن) -
تشنج (کامپن هوشیاری - تحرک پذیری
علائم کمکی: سردرد شدید - استفراغ
مهم ترین تشخیص های افتراقی: اتواج مننژیت - اتواج
انسفالیت - آنفلوآنزا - آبله مرغان - هاری - مالاریای
مغزی - سیاه زخم - طاعون - مسمومیت با سرب
جیوه، درگانوفسفره، حلال های صنعتی

۱۰- سندرم زردی حاد
ACUTE JAUNDICE SYNDROME
تعریف: زردی در سفیدی
چشم - یا زردی زیر زبانی یا
زردی نطفه وسط شکم
مهم ترین تشخیص های
افتراقی: اتواج میلبیت -
مالاریای شدید - لیپتوسپیروزیس -
بورلیوز - تب زرد - فسفیوزیس
- مسمومیت های شیمیایی -
مسمومیت های قارچی

۸- سندرم اسهال مازگیر خونی
ACUTE DIARRHEA (NON-BLOODY) SYNDROME
تعریف: اسهال ماز (غیر خونی)
بدنی قطع حداقل ۲ بار مدفوع
خلط در ۲۴ ساعت سابقه مدفوع
استفراغ یا شکم درد ازل پیوسته
مهم ترین تشخیص های افتراقی:
اسهال های ناشی از عوامل میکروبی
مهم ترین تشخیص های افتراقی: اسهال عفونی - تب مالت - عوامل
شیمیایی

۱۵- سندرم تب و تورم غدد لنفاوی
FEVER AND LYMPHADENOPATHY SYNDROME
تعریف: بروز تب به همراه تورم
حاد غدد لنفاوی (گردن، زیر بغل،
کشاله ران) (تب بیشتر از ۳۸
درجه دهانی به همراه حداقل یکی
از علائم زیر: بزرگی غدد لنفاوی/
درد غدد لنفاوی، التهاب غدد
لنفاوی)
مهم ترین تشخیص های
افتراقی: طاعون - تولارمی

۱۲- سندرم مرگ ناگهانی و غیرمنتظره (مرگ مشکوک)
SUDDEN DEATH AND UNEXPECTED SYNDROME
تعریف: مرگی که فاصله بین شروع علائم و وقوع مرگ کمتر از ۲۴
ساعت باشد و علت بیماری ناشی، تروما، قتل و موارد مشابه
نباشد و علائم بومی از قبیل پتشی، بوریور، اکیموز، خونریزی
در فرد مشاهده می شود:
۱. توقف قلبی و تنفسی بعد از بیش از ۱۰ دقیقه در فاصله کمتر از
۲۴ ساعت از شروع علائم بیماری
۲. مرگ غیرمنتظره (مرگ ناگهانی) که با دلایلی مانند کلهوت سن،
بیماری مزمن و یا حوادث (تروما) که مرگ را قابل توضیح
می کنند، ارتباط نداشته باشد
۳. فاصله بین شروع علائم و وقوع مرگ کمتر از ۲۴ ساعت
مهم ترین تشخیص های افتراقی: آنسفالیت - مننژیت - عفونتهای
شدید - وبا - طاعون - مسمومیت های شدید - مارگزینی -
مصرف الکل و مواد مخدر

۱۳- سندرم شوک عفونی
SEPTIC SHOCK SYNDROME
تعریف: بیمار بدحال یا شوک عفونت موضعی یا سیستمیک (به عنوان مثال روی تنوع چرکی)
یا احتمال (استعداد) عفونت محل تنفس ایمنی، سوختگی، ... علاوه حداقل ۲ علامت از ۳ علامت حیاتی
ذیل:
۱. تکی پنه (تنفس تندتر از حد نرمال)
۲. تکی کاردی (هورمون قلب بیشتر از حد نرمال)
۳. داشتن درجه حرارت کمتر از ۳۶ درجه سانتی گراد (هایپوترمی) یا داشتن تب بالای ۳۸ درجه
سانتیگراد (هایپرترمی)
مهم ترین تشخیص های افتراقی: مننگوکوکوسمی - تیفوئید - بروسلوز - طاعون - آنفلوآنزا - کرونا -
سارس - مالاریا - وبا، خشک - تب های خونریزی دهنده - سیاه زخم
علائم کمکی:
۱. اختلال عملکرد ارگانهای دور از محل عفونت (بدلیل هیپوپرفیوژن و بروز ایسکمیک)
۲. افت فشار خون که با تزریق مقدار کافی مایعات مناسب مثل نرمال سالین، رینگ لاکتات قابل برگشت باشد.
۳. ایسکمیک پوست: پرشدگی خون مویرگی بیشتر از ۲ ثانیه یا رنگ پریدگی پوست (در کودکان) (پس
از برداشتن فشار انگشت از روی پوست، برگشت رنگ به پوست به حالت اولیه، بیشتر از ۳ ثانیه طول
بکشد).
۴. اختلال عملکرد کلیه: (اولیگوری)
۵. اختلال عملکرد مغز: بیقراری، خواب آلودگی، کما (تغییر سطح هوشیاری)
۶. اختلال عملکرد ریه: تنگی نفس، کبودی مخاطها و انتهاها
۷. سردی انتهای اندامها (گامی و در مراحل پیشرفته)

۱۶- سندرم بیماری های آمیزشی
SEXUALLY TRANSMITTED DISEASES SYNDROME
تعریف: وجود هر یک از علائم زیر:
* در نوزادان: ترشح چشمی * در خاتم ماه درد زیر شکم - ترشح واژینال
* در آقایان: تورم بیضه - ترشح مجرا * زخم یا زگیل تناسلی - التهاب مقعد - تورم اینگوینال
مهم ترین تشخیص های افتراقی: سوزاک - سفلیس - زگیل تناسلی - شانتروئید

فهرست بیماری‌های واگیر تحت مراقبت در ایران

زائر و مسافر گرامی و ارجمند

خواهشمند است در صورت بروز هر یک از علائم ذکر شده در زیر، بلافاصله به پایگاه مراقبت بهداشتی مرزی مستقر در محل پایانه یا نزدیکترین مرکز بهداشتی درمانی یا پزشک مراجعه نمایید. با همکاری خوب شما، ارائه خدمات بهداشتی درمانی در اسرع وقت و بطور مناسب در اختیار قرار خواهد گرفت.

ارائه خدمات بهداشتی در پایگاههای مراقبت بهداشتی مرزی رایگان می باشد.

۱- تب بالاتر از ۳۸ درجه سانتیگراد دهانی به همراه هر یک از علامتهای زیر:

- خونریزی از هر کجای بدن
 - راش و بثورات حاد
 - سرفه (علائم شبه انفلوانزا)
 - سرفه و علائم تنگی نفس
 - علائم عصبی از قبیل سفتی گردن- تشنج- کاهش هوشیاری- تحریک پذیری- سردرد شدید- استفراغ مکرر)
 - سردرد خفیف- کوفتگی بدن و درد عضلات
- ۲- مسمومیت غذایی (تهوع و استفراغ- شکم درد یا دل پیچه)
- ۳- اسهال حاد غیر خونی یا خونی
- ۴- بروز علائم زردی (زردی چشم همراه با زردی زیر زبان یا زردی خط وسط شکم)
- ۵- بروز فلج شل حاد (بروز ناگهانی فلج شل بدون سابقه ضربه واضح جسمانی)
- ۶- بدحالی به همراه شواهد عفونت در بدن (تنفس تند- ضربان قلب تند- سردی یا گرمی بدن- افت فشار خون- تغییر رنگ بدن- کاهش ادرار)
- ۷- سرفه بمدت طولانی (سرفه بیشتر از ۲ هفته)

